

nomiske og materielle forhold. Med en sådan inddeling, og specielt med denne relegering af økonomiske og materielle forhold til et blandet slutkapitel, som ikke har været acceptabel siden århundredskiftet, virker bogen urimelig gammeldags, og det er et spørgsmål, om seriens uniformitet er prisen værd.

Heldigvis er indholdet helt up-to-date, og Zöllner overvinder mange af de vanskeligheder, som dispositionen har pålagt ham. Hans opgave har ikke blot bestået i at føre ajour; på mange områder har forskningen siden Schmidt taget helt nye retninger, man behøver blot at nævne et arbejde som Wenskus, Stammesbildung und Verfassung. Zöllner giver en overlegent kompetent redegørelse for forskning og problemer og viser overalt et sikkert og forsigtigt omdømme. Skal enkelte kapitler fremhæves, bør det være kap. IV om den indre udvikling og kap. VI om bosættelsen, mens kap. V om religion og kirke forekommer noget tyndt. Joachim Werners medvirken gælder de arkæologiske områder. Også her er der sket betydelige ændringer i opfattelsen siden Schmidts dage. Et par kort og en stamtavle letter orienteringen, men registret er for dårligt, ganske særligt for en håndbog. Hvornår lærer tyskerne at specificere de enkelte henvisninger ligesom englænderne? At finde navnet Burgund efterfulgt af 23 sidehenvisninger, Gregor af Tours af 45 eller Chlodowech af 35 er lidet kundevenligt.

Niels Lund

E. A. Thompson: The Goths in Spain. Oxford at the Clarendon Press, 1969. xiv + 358 s. 70 sh.

Med *The Goths in Spain* har E. A. Thompson føjet slutstenen til den visigoternes historie han begyndte med afhandlingen *The Visigoths from Fritigern to Euric* (*Historia* 12, 1963) og videreførte med den lille bog *The Visigoths in the Time of Ulfila* (1966). Det er udtrykkelig det gotiske herredømmes og herskerfolks historie han skriver, ikke den romersk-spanske befolkning, og hovedvægten ligger derfor på den politiske og kirkelige udvikling, på krige, konciler, administration, og lovgivning; i et appendiks behandles den byzantinske provins i Sydspanien. Værket bliver derved et kærkomment sidestykke til Jacques Fontaines *Isidore de Séville et la culture classique dans l'Espagne wisigothique* (1959). Med sit bevidst begrænsede sigte opfylder det et savn, idet visigoteriget hidtil, bortset fra kirkehistorien, har været væsentlig ringere udforsket end de øvrige folkevandringsriger. En stor del af fremstillingen bygger på primær forskning i krøniker, love, og koncilakter; dokumentationen er god, og analysen er til en vis grad indarbejdet i fremstillingen, uden at dette forringer dens læselighed.

Torben Damsholt

Usula Sezgin: Abu Mihnaf. Ein Beitrag zur Historiographie der umayyadischen Zeit. E. J. Brill, Leiden, 1971. ix + 251 s.

I betragtning af den centrale plads, Abu Mikhnaf (d. 775) indtager i formidlingen af den tidligste tradition om Islams ældste historie, kunde hans arbejde (der

nu kun kendes brudstykkevis) naturligvis fortjene en moderne, historisk-metodisk behandling. Forfatterinden, der er filolog af skoling, kan imidlertid slet ikke stå mål med disse fordringer; elementære metodiske fejl optræder *legio*; hendes hovedanliggende er åbenbart at godtgøre, at den ældste tradition er kanaliseret mundtligt (og ikke skriftligt) til Abu Mikhnaf. Hendes resultater overbeviser ingen, hun undlader at underkaste traditionens egne efterretninger om formidlingen en systematisk-kritisk prøvelse, hun skelner ikke mellem det episke materiales genrer, og hun overlader udtrykkeligt tendensundersøgelsen af materialet til professionelle historikere. Når man hertil føjer, at den medfart, dr. Sezgin har givet sine forgængere ofte er unfair, undertiden endda illoyal på en sådan måde, at man vægrer sig ved at tilskrive det uagtsomhed, kan man konkludere, at både forfatterinden og sagen nok vil være bedst tjent med, at bogen overlades til en skånsom glemsel.

E. Ladewig Petersen

V. H. H. Green: Medieval Civilization in Western Europe. Edw. Arnold, London, 1971. VIII + 426 s. £ 5,50.

Dette værk er i mange henseender beslægtet med J. Le Goff: *La civilisation de l'occident médiéval* (1964), eller rettere med dette arbejdes 6 midterste kapitler, idet Green slet ikke indlader sig på at give selv den mest summariske gennemgang af den almindelige politiske historie. Ifølge forord og indledning har han tilsigtet at male et portræt af middelalderen, give en introduktion til en verden, som i stigende grad er fremmed for det moderne menneske, og han understreger selv, at der i dette portræt er uundgåelige mangler, fordi billedet bliver oversimplificeret, fordi der gives for lidt plads til regionale forskelligheder, og fordi visse væsentlige sider, fortrinsvis litteratur, musik og naturvidenskab, er helt udeladt, da disse emner efter hans mening ikke kan behandles inden for så snævre rammer. Geografisk er emnet begrænset til det egentlige Vesteuropa, så at Byzans, Rusland og Skandinavien er udeladt.

Resultatet er foruden indledning og efterskrift ialt 18 kapitler, som – med ovennævnte undtagelser – stort set dækker alle aspekter af den materielle og åndelige kultur. Dertil kommer som bilag lister over paver og kejsere, franske og engelske konger, samt en tidstabel for tiden 800–1500 opdelt i 8 kolonner: Kejserriget og Nordeuropa, Frankrig og Nederlandene, de Britiske Øer, Italien med Spanien og middelhavsområdet, økonomisk-social historie, kirkehistorie, boglig kultur (»literacy«) og kunst og arkitektur.

Indledningen fortjener at blive læst med stor omhu, fordi det her understreges – og det kan vanskeligt gøres ofte nok! – at det er en total misforståelse at mene, at det middelalderlige menneske i virkeligheden kan betragtes som en af vore samtidige, blot klædt i karnevalsdragt, men i realiteten med de samme problemer og de samme grundlæggende ideer som nutidens mennesker. Nej, middelalderen havde en anden tankegang, en anden opfattelse af tid og rum og dermed også af historien, et andet syn på sin egen natur og sine fysiske omgivelser. Forf. påpeger selv farerne ved at generalisere, men mener alligevel, at det er berettiget at prøve på at tegne de træk, der var mest karakteristiske for en ver-